

Josep Manuel López Gifreu, amb el llibre al davant i el poble de Colomers al fons. Fotografia: Marc Martí

Un llibre indaga en l'execució franquista de dos joves per crims que no van cometre

L'alcalde de Colomers, Josep Manuel López Gifreu, reconstrueix uns fets dramàtics poc coneguts i molt silencisats

GIRONA | DANIEL BONAVENTURA Josep Manuel López Gifreu, historiador i mestre, actual alcalde de Colomers, aporta llum a uns tràgics successos que es van esdevenir aviat farà vuitanta anys, amb la Guerra Civil espanyola com a teló de fons, i que van comportar l'assassinat de quatre veïns d'aquesta vila empordanesa assentada a la riba esquerra del Ter. Un tema sensible en un llogarret on tots els veïns es coneixen.

Gifreu acaba de publicar el llibre *Ai dels vençuts!* Els comitès de Colomers i d'Orriols i les tornes del franquisme (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), on sosté que només a l'empara de paraules altisonants com "revolució proletària" o "Paz de Franco", gent anònima i no tant anònima és capaç de realitzar "aquells actes arbitraris més vils".

Això no obstant, i malgrat exemples històrics coneguts com la Revolució francesa de 1789, la Revolució d'Octubre de 1917 o l'intent de Revolució espanyola de 1936, hi ha, fins i tot en aquestes condicions excepcionals i extremes, "exemples en què aquella arbitrarietat i vilesa no sols és absent, sinó que fins i tot és rebutjada i perseguida pels mateixos membres que empenyen la revolució".

A partir d'aquestes dues hipòtesis, d'abast universal, Gifreu presenta un cas local de la història del municipi de Colomers, molt desconegut i silenciats, en el qual la repressió revolucionària durant la guerra i la repressió franquista posterior "apareixen clarament com a episodis concatenats, és a dir, amb un caire de tornes de fets anteriors".

El llibre, a partir del treball de final de la carrera d'Humanitats a la UOC, indaga en les detencions i posteriors "passejos" i assassinats d'Enric Frigola Coll, mossèn del poble, de 62 anys, i Joaquim Quintana i Quintana, el gran propietari del municipi, de 54 anys, casat, que van aparèixer morts de bala a la carretera d'Orfes a Espinavessa, a l'altura de la Palma, el 21 d'agost de 1936, un mes i mig després de l'inici de l'aixecament franquista contra la República.

Però el llibre també indaga sobre un fet esdevingut el 27 de gener de 1940, quan ja feia gairebé un any que la guerra havia acabat amb victòria franquista, i Josep Perich i Pou i Pere Clé Perich, solters, veïns i pagesos de Colomers, de 23 i 24 anys d'edat, respectivament, van ser afusellats, juntament amb altres sentenciats a mort pels consells de guerra franquistes, a la tanca del cementiri de Girona.

Gifreu parteix de la tesi de la innocència dels dos joves pagesos i apunta com a responsables directes de l'assassinat del mossèn i del terratinent els comitès de Cervià de Ter i d'Orriols. Els joves pagesos, doncs, haurien passat a engruixir les víctimes per "ànsies d'escarment i de revenja dels familiars de les víctimes dels milicians armats" i la "necessitat de consolidació del nou règim dictatorial". L'autor afirma que és el cop feixista el que desferma la violència revolucionària contra els suports -polítics, econòmics i religiosos- a aquest mateix cop reaccionari.

El llibre cita els estudis de M. Pilar Molina Javierre que estableixen que la xifra de víctimes mortals de la repressió a la rereguarda catalana durant tota la guerra va ser de 8.352 persones, 2.437 de les quals eren religiosos, la major part dels quals morts durant els primers mesos de la guerra, a partir dels estudis de referència de J.M. Solé i Sabaté i J. Villarroya i Font.

Rubén Doll-Petit afirma al pròleg del llibre que "malgrat els nombrosos treballs que ho desmenteixen", els sectors més conservadors i postfranquistes tendeixen encara a presentar la repressió exercida a la zona "nacional" com l'exercida a la zona republicana "d'una forma equiparada". La repressió exercida al bàndol republicà "en cap cas" va ser "homogènia, programada o dirigida des de dalt", com sí va fer el franquisme per consolidar el nou règim "a través de la por".

Doll-Petit sosté que el govern de Catalunya va fer "tot el possible per finalitzar amb el vessament de sang" i que el conseller de la Generalitat o el mateix president Lluís Companys van actuar per salvar moltes vides. Doll-Petit xifra en 150.000 les víctimes de la repressió franquista, de les quals 90.000 a dia d'avui encara es troben enterrades en fosses comunes arreu de l'Estat espanyol.

Gifreu justifica l'elecció del tema per la commoció que per a ell va suposar la descoberta, quan era preadolescent, per converses amb l'avi -combatent roig durant la Guerra-, com els vencedors "resulten sempre exculpats i, àdhuc, exonerats" dels actes de barbàrie comesos i, en canvi, "ai dels vençuts!".